

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dočkáme se účinnějšího boje proti korupci?

Před nedávnem proběhla našimi sdělovacími prostředky informace o tom, že nejvyšší státní zástupkyně je pro zavedení zcela nového prostředku pro boj s korupcí. Nejvyšší státní zástupkyně v této souvislosti poukázala na nedostatek vhodných prostředků pro boj s tímto nežádoucím jevem. (pozn. K článku můžete připojit Vaše komentáře)

Před nedávnem proběhla našimi sdělovacími prostředky informace o tom, že nejvyšší státní zástupkyně je pro zavedení zcela nového prostředku pro boj s korupcí. Nejvyšší státní zástupkyně v této souvislosti poukázala na nedostatek vhodných prostředků pro boj s tímto nežádoucím jevem.

Trestní zákon v platném znění, nezná pojem korupce, ale používá výrazu úplatkářství. Úplatkářstvím se dle dikce § 162a trestního zákona rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení, nebo jiném zvýhodnění, které se dostává, nebo má dostat uplácené osobě, nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok. Majetkovým zvýhodněním se pak rozumí např. poskytnutí finanční částky, nebo automobilu, zájezdu do ciziny a podobně. Jiné zvýhodnění může spočívat např. v přijetí syna upláceného úředníka na vysokou školu, vystavení osvědčení, i když nebyly splněny požadavky pro tento úkon-např. vydání zbrojního průkazu, případně loveckého lístku bez složení předepsaných zkoušek. Jak je patrné, škála neoprávněného plnění, jež u tohoto trestného činu přichází v úvahu, je velmi široká. Platný trestní zákon se problematice forem úplatkářství věnuje v ustanovení § 160-162. V § 160 je upraveno přijímání úplatku. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu si dá slíbit, anebo přijme úplatek.

Obstaráváním věci obecného zájmu se pak rozumí zejména výkon svěřené pravomoci např. činnost úředníka stavebního úřadu, jež má na starosti povolování staveb. Dikce § 162 definuje jinou formu úplatkářství, a sice tzv. nepřímé úplatkářství. Toto jednání spočívá v tom, že pachatel přijme úplatek za to, že svým vlivem bude působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo za to, že tak již učinil. Rovněž bude potrestán ten, kdo z tohoto důvodu úplatek nabídne, nebo poskytne. Tato forma může mít v praxi následující podobu. Vedoucí stavebního úřadu, který se věnuje např. problematice územního plánování, bude vahou své funkce naléhat na podřízeného, jež má na starosti kolaudace staveb, aby jeho známému, který mu za shora uvedených okolností poskytl dané „plnění“, rozhodl o kolaudaci stavby, i přes to, že stavba neodpovídá požadavkům, které jsou na výstavbu kladeny. Je zde zjevný tlak na zmíněného podřízeného, aby záměrně porušil právní předpisy. Poslední forma úplatkářství, uvedená v trestním zákoně je tzv. podplácení. Situace je zde opačná, než u výše uvedených trestných činů a spočívá v trestním postihu toho, kdo úplatek poskytl, nabídl, nebo slíbil. Z uvedeného vyplývá, že trestné je nejen přijímání, ale i vlastní snaha o to, aby daný např. úředník, nabízený úplatek přijal. V případě této trestné činnosti je však možno využít ustanovení § 163 trestního zákona, v důsledku kterého zaniká trestnost trestného činu podplácení a nepřímého úplatkářství, ale pouze za splnění zákonem vymezených podmínek:

- 1) pachatel byl o poskytnutí úplatku požádán, toto jednání tedy nebylo jím iniciováno
- 2) tuto skutečnost bezodkladně oznámil policejním orgánům, nebo státnímu zástupci.

Pokud budou uvedené podmínky splněny, nebude oznamovatel trestného činu podplácení a nepřímého úplatkářství potrestán z důvodu zániku trestnosti uvedených trestných činů. Situace ovšem vypadá lépe na papíře, než ve skutečnosti. Oznámení trestného činu úplatkářství na Policii, má ještě dohru pro samotného oznamovatele. Právní úkon, jež byl na základě úplatku uskutečněn, trpí vadou. Tato vada zakládá možnost pro tzv. obnovu řízení, protože rozhodnutí, které je zde předmětem jednání, bylo vydáno v důsledku trestného činu.

Vzorem pro nový způsob boje s korupcí se má stát použití řízené provokace. Pomocí řízené provokace by měla příslušná osoba (kontrolor) sondovat přijímání úplatků od jednotlivých úředníků. Ze strany takového kontrolora by byl u příslušného úředníka požadován nestandardní postup, na který by bylo následně kontrolorem upozorněno a celá věc by byla řešena postihem úředníka. Přistiženého úředníka by zřejmě nebylo možné potrestat v rámci trestního řízení, neboť jednání provokatéra musí nějakým způsobem nutně ovlivnit vůli jednajícího úředníka. Tento tedy není při rozhodování, zda o úplatek požádá, nebo ne, veden jen svojí vlastní vůlí. Trestní zákon, však přijímání úplatku řadí mezi trestné činy, u kterých je nutno prokázat úmysl. (pozn. přijetí úplatku z nedbalosti prakticky nepřichází v úvahu) Volní složka dotčené osoby (v uvedeném případě příslušného úředníka) je při řízených provokacích oslabena, a proto není na místě věc řešit trestním postihem. Rovněž Ústavní soud rozhodl před nedávnem o tom, že při předstíraném převodu nesmí být výše úplatku stanovena ze strany provokatéra, protože tím se otvírá možnost pro zvyšování trestní sazby pro pachatele, de facto bez jeho zavinění. Tento náález by byl v případě zavedení řízených provokací relevantní i pro tuto činnost. Nemůže mu (úředníkovi) být kladeno za vinu, že ten, kdo poskytuje úplatek, mu „vyměřil odměnu“ ve výši např. 100 000 Kč.

Jednání o zavedení tohoto nového způsobu boje proti korupci je v plném proudu a v tomto okamžiku však nelze předvídat, zda a kdy se s tímto novým prostředkem v praxi setkáme a jakou bude mít konečnou podobu.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Určení nadřízeného orgánu magistrátu vykonávajícího dozor nad usneseními, rozhodnutími nebo jinými opatřeními učiněnými městskými obvody nebo městskými částmi v samostatné působnosti](#)
- [NSS sjednotil judikaturu ve věci odvodu za porušení dotačních pravidel](#)
- [Obnovení způsobilosti účastníka zadávacího řízení na veřejnou zakázku v rozhodovací praxi správních a soudních orgánů](#)
- [Otázka uveřejňování skutečně uhrazené ceny ve vztahu k zákonu o registru smluv a zákonu o zadávání veřejných zakázek](#)
- [K právu jiných osob nahlížet do spisů ve smyslu § 65 odst. 1 in fine trestního řádu](#)
- [Rozhodování o regresním nároku ručitele v rozhodčím řízení](#)
- [Nařízení \(EU\) č. 2018/389 - nová pravidla pro poskytovatele platebních služeb](#)
- [Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je veřejnou institucí](#)
- [Jistota v zadávacím řízení ve formě bankovní záruky a možnost její autorizované konverze](#)
- [Malý dopravní význam aneb které komunikace \(chodníky\) nepodléhají povinné zimní údržbě?](#)
- [K postupu orgánů během řízení dle § 31a odst. 3 ZOŠ](#)